

พัฒนภานุ ทูลธรรม.

พื้นฐานความรู้ทางปรัชญาและแนวคิดสังคมสงเคราะห์.

1. สังคมสงเคราะห์.

HV40

ISBN 978-616-602-013-7

ลิขสิทธิ์ของอาจารย์พัฒนภานุ ทูลธรรม

สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนพฤษภาคม 2566

จำนวน 100 เล่ม

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท่าพระจันทร์: อาคารธรรมศาสตร์ 60 ปี ชั้น U1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2223-9232

ศูนย์รังสิต: อาคารโดมบริหาร ชั้น 3 ห้อง 317 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

โทร. 0-2564-2859-60 โทรสาร 0-2564-2860

<http://thammasatpress.tu.ac.th>, e-mail: unipress@tu.ac.th

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ราคาเล่มละ 360.- บาท

สารบัญ

คำนิยาม	(9)
คำนำ	(10)
บทที่ 1 แนวคิดและความเชื่อพื้นฐานทางสังคมสงเคราะห์	1
1.1 ความเชื่อทางสังคมสงเคราะห์ (Social Work Beliefs)	6
1.2 แนวคิดหลักทางสังคมสงเคราะห์ (Social Work Core Concepts)	11
สรุป	18
คำถามท้ายบท	19
เอกสารอ้างอิง	20
บทที่ 2 พัฒนาการของการสังคมสงเคราะห์ในสากลและในประเทศไทย	23
2.1 พัฒนาการของสังคมสงเคราะห์ในประเทศยุโรปตะวันตกและสหราชอาณาจักร	24
2.2 พัฒนาการของสังคมสงเคราะห์ในประเทศสหรัฐอเมริกา	31
2.3 พัฒนาการของงานสังคมสงเคราะห์ในประเทศแถบเอเชียตะวันออก	40
2.4 พัฒนาการของงานสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทย	42
สรุป	48
คำถามท้ายบท	49
เอกสารอ้างอิง	50
บทที่ 3 ความหมาย ความเป็นวิชาชีพ และอัตลักษณ์ของสังคมสงเคราะห์	53
3.1 ว่าด้วยคำนิยามของงานสังคมสงเคราะห์	53
3.2 ความสำคัญของงานสังคมสงเคราะห์	58
3.3 ความเป็นวิชาชีพของสังคมสงเคราะห์และองค์ประกอบที่มีอยู่	60
3.4 สังคมสงเคราะห์กับความเป็นศาสตร์และศิลป์	66
3.5 สังคมสงเคราะห์กับทฤษฎี	74
3.6 การสังคมสงเคราะห์กับการปฏิบัติงานโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based Practice หรือ EBP)	78
สรุป	86
คำถามท้ายบท	87
เอกสารอ้างอิง	88

บทที่ 4 แนวคิดสิทธิมนุษยชนกับวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	94
4.1 ประวัติศาสตร์ของแนวคิดสิทธิมนุษยชนโดยสังเขป	94
4.2 ฐานคิด องค์ประกอบ และประเภทของสิทธิมนุษยชน	99
4.3 ประเด็นสิทธิและความยืดหยุ่นกับวิชาชีพและกลุ่มเป้าหมายทางสังคมสงเคราะห์	105
สรุป	110
คำถามท้ายบท	112
เอกสารอ้างอิง	113
บทที่ 5 กระบวนทัศน์ในการอธิบายธรรมชาติของมนุษย์กับงานสังคมสงเคราะห์	116
5.1 ความหมายและความสำคัญของกระบวนทัศน์ในการอธิบายธรรมชาติมนุษย์	117
5.2 กระบวนทัศน์นิยัตินิยม (Determinism Paradigm)	118
5.3 กระบวนทัศน์พฤติกรรมนิยม (Behaviorism Paradigm)	125
5.4 กระบวนทัศน์มนุษยนิยม (Humanism Paradigm)	131
5.5 การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์โดยใช้ความเข้มแข็งเป็นฐาน (Strength-based Practice: SBP)	136
สรุป	139
คำถามท้ายบท	141
เอกสารอ้างอิง	142
บทที่ 6 ทฤษฎีวิพากษ์และกระบวนทัศน์หลังความทันสมัยที่มีอิทธิพลต่องานสังคมสงเคราะห์	144
6.1 ที่มาและสาระสำคัญของทฤษฎีวิพากษ์	145
6.2 อิทธิพลของทฤษฎีวิพากษ์ต่องานสังคมสงเคราะห์	149
6.3 ที่มาและสาระสำคัญของกระบวนทัศน์หลังความทันสมัยนิยม	158
6.4 อิทธิพลของกระบวนทัศน์หลังความทันสมัยต่องานสังคมสงเคราะห์	166
สรุป	172
คำถามท้ายบท	175
เอกสารอ้างอิง	176
บทที่ 7 วิธีการทางสังคมสงเคราะห์และกลุ่มเป้าหมายของงานสังคมสงเคราะห์	182
7.1 การสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย (Social Casework)	183
7.2 การสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน (Social Group Work)	185
7.3 การสังคมสงเคราะห์ชุมชน (Community Social Work)	192
7.4 การบริหารสวัสดิการสังคมและนโยบายสวัสดิการสังคม (Social Welfare Administration and Policy)	196

7.5 การวิจัยทางสังคมสงเคราะห์ (Social Work Research)	201
7.6 กลุ่มเป้าหมายเฉพาะของงานสังคมสงเคราะห์	208
สรุป	223
คำถามท้ายบท	225
เอกสารอ้างอิง	226
บทที่ 8 ภูมิทัศน์งานสังคมสงเคราะห์ในปัจจุบันและนัยของการขับเคลื่อนในสังคมไทย	232
8.1 การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันต่องานสังคมสงเคราะห์	233
8.2 โลกหลังโควิด-19 กับงานสังคมสงเคราะห์ (Post-Covid-19 Era and Social Work)	238
8.3 เทคโนโลยีดิจิทัลกับงานสังคมสงเคราะห์ (Digital Technologies and Social Work)	239
8.4 การสังคมสงเคราะห์กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและการสังคมสงเคราะห์สีเขียว (Social Work with Sustainable Development Goals and Green Social Work)	242
8.5 การสังคมสงเคราะห์: สหวิชาชีพและการข้ามศาสตร์ในปัญหาที่รุนแรงซับซ้อน (Social Work: Interprofessional and Transdisciplinary with Wicked Problems)	246
8.6 การสังคมสงเคราะห์กับการก้าวพ้นจากการครอบงำจากตะวันตก (Decolonized Social Work)	249
8.7 ภูมิทัศน์งานสังคมสงเคราะห์ในท้องถิ่นและงานสังคมสงเคราะห์โรงเรียน ของสังคมไทย (Local Social Work and School Social Work in Thai Society)	253
สรุป	256
คำถามท้ายบท	259
เอกสารอ้างอิง	260
ดัชนีค้นคำ	265

สารบัญตาราง

ตาราง 1.1	เปรียบเทียบความเชื่อและจิตวิญญาณของอิสลามกับสังคมตะวันตก	9
ตาราง 3.1	การใช้ทฤษฎี การปฏิบัติงานโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ สู่การใช้ทักษะระดับจุลภาค	85
ตาราง 5.1	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานโดยเน้นปัญหาหรือพยาธิสภาพ กับการปฏิบัติงานที่เน้นความเข้มแข็ง	137
ตาราง 5.2	สรุปกระบวนการทัศน์ในการอธิบายธรรมชาติของมนุษย์จากสำนักคิดทางจิตวิทยา	140
ตาราง 6.1	จำแนกคำอธิบายระหว่างชุดความคิดแบบโมเดิร์นกับแบบโพสต์โมเดิร์น	164